

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **Z. M.**, zastoupeného Mgr. Luděkem Růžičkou, advokátem se sídlem U Svitavy 2, Brno, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, Praha 4, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 3. 2013, č. j. 9456-2/2013-900000-304.1, č. j. 9456-3/2013-900000-304.1, č. j. 9456-4/2013-900000-304.1, č. j. 9456-5/2013-900000-304.1, č. j. 9456-6/2013-900000-304.1, č. j. 9456-7/2013-900000-304.1, č. j. 9456-8/2013-900000-304.1, č. j. 9456-9/2013-900000-304.1, č. j. 9456-10/2013-900000-304.1, č. j. 9456-11/2013-900000-304.1, č. j. 9456-12/2013-900000-304.1, č. j. 9456-13/2013-900000-304.1, č. j. 9456-14/2013-900000-304.1, č. j. 9456-15/2013-900000-304.1, č. j. 9456-16/2013-900000-304.1, č. j. 9456-17/2013-900000-304.1, č. j. 9456-18/2013-900000-304.1, č. j. 9456-19/2013-900000-304.1, č. j. 9456-20/2013-900000-304.1, č. j. 9456-21/2013-900000-304.1, č. j. 9456-22/2013-900000-304.1, č. j. 9456-23/2013-900000-304.1, č. j. 9456-24/2013-900000-304.1, č. j. 9456-25/2013-900000-304.1, č. j. 9456-26/2013-900000-304.1, č. j. 9456-27/2013-900000-304.1, č. j. 9456-28/2013-900000-304.1, č. j. 9456-29/2013-900000-304.1, č. j. 9456-30/2013-900000-304.1, č. j. 9456-31/2013-900000-304.1, č. j. 9456-32/2013-900000-304.1, č. j. 9456-33/2013-900000-304.1, č. j. 9456-34/2013-900000-304.1, č. j. 9456-35/2013-900000-304.1, č. j. 9456-36/2013-900000-304.1, č. j. 9456-37/2013-900000-304.1, č. j. 9456-38/2013-900000-304.1, č. j. 9456-39/2013-900000-304.1, č. j. 9456-40/2013-900000-304.1, č. j. 9456-41/2013-900000-304.1, č. j. 9456-42/2013-900000-304.1, č. j. 9456-43/2013-900000-304.1, č. j. 9456-44/2013-900000-304.1, č. j. 9456-45/2013-900000-304.1, č. j. 9456-46/2013-900000-304.1, č. j. 9456-47/2013-900000-304.1, č. j. 9456-48/2013-900000-304.1, č. j. 9456-49/2013-900000-304.1, č. j. 9456-50/2013-900000-304.1, č. j. 9456-51/2013-900000-304.1, č. j. 9456-52/2013-900000-304.1, č. j. 9456-53/2013-900000-304.1, č. j. 9456-54/2013-900000-304.1, č. j. 9456-55/2013-900000-304.1, č. j. 9456-56/2013-900000-304.1, č. j. 9456-57/2013-900000-304.1, č. j. 9456-58/2013-900000-304.1, č. j. 9456-59/2013-900000-304.1, č. j. 9456-60/2013-900000-304.1, č. j. 9456-61/2013-900000-304.1, č. j. 9456-62/2013-900000-304.1, č. j. 9456-63/2013-900000-304.1, č. j. 9456-64/2013-900000-304.1, č. j. 9456-65/2013-900000-304.1, č. j. 9456-66/2013-900000-304.1, č. j. 9456-67/2013-900000-304.1, č. j. 9456-68/2013-900000-304.1, č. j. 9456-69/2013-900000-304.1, č. j. 9456-70/2013-900000-304.1, č. j. 9456-71/2013-900000-304.1, č. j. 9456-72/2013-900000-304.1, č. j. 9456-73/2013-900000-304.1, č. j. 9456-74/2013-900000-304.1, č. j. 9456-75/2013-900000-304.1, č. j. 9456-76/2013-900000-304.1, č. j. 9456-77/2013-900000-304.1,

č. j. 9456-78/2013-900000-304.1, č. j. 9456-79/2013-900000-304.1, č. j. 9456-80/2013-900000-304.1, č. j. 9456-81/2013-900000-304.1, č. j. 9456-82/2013-900000-304.1, č. j. 9456-83/2013-900000-304.1, č. j. 9456-84/2013-900000-304.1, č. j. 9456-85/2013-900000-304.1, č. j. 9456-86/2013-900000-304.1, č. j. 9456-87/2013-900000-304.1, č. j. 9456-88/2013-900000-304.1, č. j. 9456-89/2013-900000-304.1, č. j. 9456-90/2013-900000-304.1, č. j. 9456-91/2013-900000-304.1, č. j. 9456-92/2013-900000-304.1, č. j. 9456-93/2013-900000-304.1, č. j. 9456-94/2013-900000-304.1, č. j. 9456-95/2013-900000-304.1, č. j. 9456-96/2013-900000-304.1, č. j. 9456-97/2013-900000-304.1, č. j. 9456-98/2013-900000-304.1, č. j. 9456-99/2013-900000-304.1, č. j. 9456-100/2013-900000-304.1, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 12. 2013, č. j. 31 Af 58/2013 – 56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh dosavadního řízení

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 12. 2013, č. j. 31 Af 58/2013 – 56 (dále též „krajský soud“ a „napadené usnesení“) o zastavení řízení pro nezaplacení soudních poplatků.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se podanými žalobami domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí žalovaného („napadená rozhodnutí“), kterými mu bylo vyměřeno clo, spotřební daň a daň z přidané hodnoty za zboží – benzín 95 Eurosuper. K žalobám připojil žádost o osvobození od soudních poplatků, kde jako důvod uvedl, že je dlouhodobě bez zaměstnání, finančních prostředků i sociální podpory. Rovněž poukázal na skutečnost, že napadenými rozhodnutími spolu s dalšími 390 rozhodnutími žalovaného mu byla vyměřena daň ve výši cca 200 000 000 Kč, přičemž není v jeho silách uhradit v této i zbývajících věcech soudní poplatky. Na výzvu soudu předložil také vyplněný standardizovaný formulář „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“. V něm nevyplnil žádné příjmy či majetek, přiznal však dluh 190 000 000 Kč vůči Ministerstvu financí.

[3] Krajský soud stěžovatelův návrh na osvobození od soudních poplatků zamítl usnesením ze dne 17. 10. 2013, č. j. 31 Af 58/2013 – 46, v němž současně rozhodl o spojení stěžovatelových věcí ke společnému projednání. Vyhodnotil stěžovatelem uváděné údaje jako nevěrohodné, neboť z nich nebylo možno zjistit, jak uhrazuje své běžné životní

pokračování

náklady jakož i právní služby advokáta, které stěžovatel dlouhodobě využívá. Krajský soud uzavřel, že stěžovatel neunesl důkazní břemeno spojené s žádostí o osvobození od soudních poplatků a znovu jej vyzval k zaplacení soudního poplatku za každou žalobu proti napadeným rozhodnutím. Na tuto výzvu stěžovatel reagoval podáním ze dne 18. 11. 2013, v němž zopakoval svoji žádost o osvobození od soudních poplatků a uvedl, že není v jeho silách soudní poplatky zaplatit, neboť byl odsouzen k dlouhodobému trestu odnětí svobody, který dosud nevykonával, jenž mu trvale znemožňuje získat zaměstnání, takže je odkázán na různé milodary a azylová zařízení.

[4] Krajský soud napadeným usnesením zastavil řízení o žalobách stěžovatele proti napadeným rozhodnutím žalovaného z důvodu nezaplacení soudních poplatků. Soud již znovu o stěžovatelově opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval, neboť dospěl k závěru, že neobsahuje žádné nové, dříve neuplatněné skutečnosti nasvědčující změně poměrů na stěžovatelově straně. V této souvislosti soud nevyhodnotil jako relevantní ani jeho tvrzení o odsouzení k trestu odnětí svobody. Krajský soud tedy v otázce osvobození stěžovatele od soudních poplatků odkázal na své předchozí zamítavé usnesení.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Proti napadenému usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, v níž krajskému soudu vytýká nesprávné posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, které mělo za následek nezákonnost napadeného usnesení. Má za to, že splnil všechny zákonné předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a naopak vytýká krajskému soudu nepodloženost domněnek, podle kterých disponuje finančními prostředky k soudní obraně svých práv. Stěžovatel nadto odmítá závěry krajského soudu v napadeném usnesení, dle kterých jeho opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků neobsahovala nové údaje, které by soud zavazovaly k opětovnému posouzení jeho žádosti. Obsahem této druhé žádosti bylo totiž dle stěžovatele právě vyvrácení nepodložených domněnek krajského soudu, jakož i nové údaje o tom, že nemá soudem bezdůvodně dovozované příjmy či finanční hotovost, a je tedy co do stravy, ošacení i ubytování zcela odkázán na milodary a azylová zařízení. Tyto údaje tak měly vést krajský soud k opětovnému přezkumu stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků. Chybný postup soudu pak podle stěžovatele vedl k vydání nezákonného rozhodnutí a současně odnětí přístupu k soudu a zásahu do jeho ústavních práv.

[6] Žalovaný svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost byla podána včas (§

106 odst. 2 s. ř. s.). Podmínka povinného zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. je také splněna. Kasační stížnost je tedy přípustná.

[8] Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Veškeré námitky obšírně zdůvodněné v kasační stížnosti, jež vytykají krajskému soudu nesprávné posouzení stěžovatelovy první žádosti o osvobození od soudních poplatků, zcela míjejí předmět tohoto přezkumného řízení, jímž je usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudních poplatků. Takto formulované výtky mohly být vzneseny proti usnesení krajského soudu ze dne 17. 10. 2013, č. j. 31 Af 58/2013 – 46, o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, což se však nestalo a toto usnesení nabylo právní moci dne 21. 10. 2013 aniž byla proti němu podána kasační stížnost (k ustálené judikatuře zdejšího soudu potvrzující přípustnost kasační stížnosti proti usnesení o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43). O právu podat kasační stížnost byl ostatně stěžovatel v uvedeném usnesení poučen – viz jeho strana 8. Námitky mířící proti důvodům odeprání dobrodiní osvobození od soudních poplatků jsou tedy nepřipustné.

[10] Předmětem tohoto řízení je posouzení, zda krajský soud postupoval správně, když řízení o stěžovatelových žalobách po nevyhovění výzvě k zaplacení soudních poplatků zastavil, aniž předtím rozhodl o nové žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze dne 18. 11. 2013. V případě, že by se související výtka stěžovatele (že měl soud nejdříve o druhé výzvě rozhodnout) ukázala být opodstatněnou, mohlo by takové pochybení soudu založit důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy jinou vadu řízení před soudem, jež by vedla ke zrušení napadeného usnesení v případě, že by mohla mít za následek jeho nezákonnost.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, lze účastníkovi přiznat osvobození od soudních poplatků zcela. Ve vztahu ke stěžovatelově kasační argumentaci zdejší soud zkoumal, zda obsahovala stěžovatelova opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků nové skutečnosti, pro které by byl krajský soud povinen o ní rozhodnout, ačkoli již předtím vážil důvodnost první žádosti o osvobození podložené údaji o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, jež stěžovatel vyplnil do standardizovaného formuláře.

[12] Dle ustálené judikatury Ústavního soudu o podané žádosti musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09 (N 10/56 SbNU 99)]. Toto obecné pravidlo má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků v rámci jednoho řízení je tedy soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné

pokračování

skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 404/04 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>)].

[13] Stěžovatel jako důvod své opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 18. 11. 2013 uvedl svoji nezaměstnanost a absenci finančních prostředků. Podotkl, že není příjemcem sociálních dávek v hmotné nouzi a není jakkoliv v jeho silách, aby uhradil v dané věci soudní poplatky. Dodal, že byl odsouzen k dlouholetému trestu odnětí svobody, který dosud nevykonal, a je díky tomuto trvale nezaměstnatelný. Uzavřel pak sdělením, že je odkázán na různé milodary a azylová zařízení. Nejvyšší správní soud porovnal tvrzení obsažená v opakované žádosti s tvrzeními, jež stěžovatel uplatnil v rámci své první žádosti o osvobození od soudních poplatků, a dospěl k závěru, že jedinými novými a dříve stěžovatelem neuplatněnými skutečnostmi jsou jeho tvrzení o odsouzení k trestu odnětí svobody a sdělení o tom, že je odkázán na různé milodary a azylová zařízení. Tyto skutečnosti však samy o sobě neznamenají takovou změnu osobních, majetkových a výdělkových poměrů, jež by zakládala povinnost krajského soudu o stěžovatelově opakované žádosti znovu rozhodnout. Nadto měl stěžovatel možnost uvést informaci o svém odsouzení i během řízení o první žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť k tomu došlo již před začátkem řízení a jeho osobní stav byl tak v tomto smyslu neměnný. Stěžovatel měl rovněž již ve své první žádosti možnost uvést okolnosti své odkázanosti na milodary a azylová zařízení, přičemž ho v souvislosti s tímto tvrzením tíží i důkazní břemeno, které však neunesl, neboť neposkytl soudu žádné podklady na jeho podporu. Navíc v opakované žádosti neosvětlil, z jakých prostředků je hrazeno jeho zastupování advokátem, to poprvé učinil až v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že stěžovatelova žádost neobsahovala nové relevantní skutečnosti, které by opodstatňovaly vydání nového rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud tedy postupoval správně, pokud o opakované žádosti stěžovatele znovu nerozhodoval, zejména pak v situaci, kdy z napadeného usnesení vyplývá, že soudu byly okolnosti stěžovatelova odsouzení z úřední činnosti známy.

[14] Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., zákon o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) vzniká poplatková povinnost v případě poplatku za řízení podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení. Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví (§ 47 písm. c) s. ř. s. za použití § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Poté, co krajský soud zamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků, jej vyzval usnesením ze dne 11. 11. 2013, č. j. 31 Af 58/2013 – 46, k zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč za každou z celkem 99 žalob ve lhůtě 7 dnů od doručení, přičemž zároveň stěžovatele poučil o procesních následcích nezaplacení poplatku ve stanovené lhůtě. Usnesení bylo zástupci stěžovatele doručeno dne 18. 11. 2013 a lhůta pro zaplacení uplynula dne 25. 11. 2013. Stěžovatel však v uvedené lhůtě, ani do vydání rozhodnutí o zastavení řízení soudní poplatek nezaplatil. Krajský soud tedy postupoval správně, pokud napadeným usnesením ze dne 4. 12. 2013 řízení o stěžovatelových žalobách zastavil zákonným postupem dle § 47 písm. c) s. ř. s. za použití § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tedy neshledal z výše uvedených důvodů namítané pochybení krajského soudu. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Úspěšnému žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti náhrada nákladů řízení nenáleží, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. srpna 2014

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu